



Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi

<http://kutuphane.uludag.edu.tr/Univder/uufader.htm>

Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Dersine Yönelik Tutumları ve Akademik Benlik Kavramları

Cemal BIYIKLI

*Ankara Özel Tevfik Fikret Okulları
cbiyikli@yahoo.com*

ÖZET

Araştırmanın amacı öğrencilerin cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benliklerini incelemek; Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma 2012-2013 öğretim yılı II. Yarıyılında Ankara ili merkez ilçesindeki, ortaokullarında öğrenim görmekte olan 1624 (829'u kız, 795'i erkek) öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen "Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" ve Senemoğlu (1990) tarafından Türkçeye uyarlanan "Akademik Benlik Kavramı Ölçeği" ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ve akademik benlik kavramları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Ayrıca, ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyelerinin artmasıyla Türkçe dersine yönelik tutum ve akademik benlik kavramı puanlarının düştüğü, ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasında orta düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu araştırmadan elde edilen sonuçlardır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe, tutum, akademik benlik kavramı.

The Attitudes and Academic Self Concepts Towards Türkçe Course of Secondary Schools Students

ABSTRACT

The aim of this research is to examine attitudes and academic self concept towards Turkish course of secondary school students according to gender and grade level and, as a second aim; to determine the relationship between the attitudes and academic self concept towards Turkish course of the students. During the second semester of 2012-2013 academic year, 1624 students (829 female, 795 male) who are at secondary schools in the central district of Ankara Province, participated in this research. The research data collected by "Attitude Towards Turkish Lesson Scale" developed by the researcher of this research and "Academic Self Concept Scale" adopted into Turkish by Senemoğlu (1990). According to the data collected from the research, the attitudes and academic self concept of the students towards Turkish course show a difference in terms of gender. Besides, it is found that the points of the students' attitude and academic self concept towards Turkish course have fallen and there is a meaningful and positive correlation at an intermediate level between the attitudes of secondary school students towards Turkish course and their academic self concept.

Key Words: Turkish instruction, attitude, academic self concept.

GİRİŞ

Bireylere doğru, açık ve etkili bir iletişimi gerçekleştirebilecek dilsel beceriler kazandırma, onların düşünme güçlerini geliştirme, yetkinleştirme ve toplumsallaştırma süreçlerine katkıda bulunma, Türkçe öğretiminin temel amaçlarındandır (MEB, 2006). Bu amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğini irdelemek amacıyla yapılan araştırmalar, anadili eğitiminin yeterli düzeyde verilmediğini ve anadili etkinliklerinin bilimsel ölçütler çerçevesinde planlanıp örgütlenecek şekilde sunulmadığını göstermektedir (Belet, 2005).

Öğrencilerin, Türkçeyi öğrenirken yetersiz kalmaları, eğitimle ilgili birçok araştırmaya konu olmuştur. Araştırmalarda ele alınan bazı sorunlar, çocuğun yaşadığı çevre ve aileyle ilgiliyken, bazı sorunların da okul koşulları ve öğretmen yeterlilikleriyle ilgili olduğu görülmüştür (Deniz ve Tuna, 2006). Bu sorunların hepsi öğrencilerin derse yönelik duyuşsal özelliklerini de olumsuz olarak etkilemektedir. Derse yönelik duyuşsal özelliklerin olumsuzlaşması, öğrencilerin akademik başarılarının da olumsuz olarak etkilenmesine neden olmaktadır. Başarıyı etkileyen duyuşsal özelliklerin başında tutum gelmektedir (Senemoğlu, 2009). Dolayısıyla

Türkçe dersinde başarıyı elde etmenin yolu Türkçe dersine olumlu tutum geliştiren öğrenciler yetiştirmekten geçmektedir.

Allport Godon (1935) tutumu, “Tüm ilgili obje ve durumlara karşı, bireysel tepkiyi etkileyen bir zihinsel ve tarafsız duruş.” şeklinde tanımlamıştır. Bir başka tanımda ise tutum, “Herhangi bir nesne, fikir ya da kişiye karşı düşüncelerle ve duygularla ilgili öğeleri olan ve davranışsal eğilimler içeren; kişinin kişiye, nesneye ya da konuya karşı olumlu veya olumsuz olabilen duygu ya da değerlendirmeleri.” şeklinde tanımlanmıştır (Korkut, 1994). Tutumu, “Bir nesne ya da kişiye yönelik olumlu ya da olumsuz, tutarlı bir şekilde yanıt verme eğilimi.” olarak tanımlayanlar da bulunmaktadır (Medows, 1997; Oppenheim, 1992). Demirel (2001; 93) ise tutumu, “bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilim” olarak tanımlamıştır. Senemoğlu’na göre (2009) tutum, bireysel olarak herhangi bir grup şeye, bireylere, olaylara ve çok çeşitli durumlara karşı bireyin, bireysel etkinliklerdeki seçimini etkileyen, kazanılmış içsel bir durumdur. Özgüven (2011) ise tutumu, bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya düşünceyi kabul ya da reddetmesi şeklinde gözlenen, duyuşsal bir hazır oluş hali veya eğilim olarak tanımlamıştır.

Öğretmen, okul ortamı, öğrencinin geçmiş başarıları, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve eğitim alt yapısı, arkadaş çevresi, öğretim yaklaşımı, motivasyon, kendine güven, derse karşı ilgisi, yeteneklerini algılaması gibi birçok faktör öğrencinin derse yönelik tutumunu etkilemektedir (Külçe, 2005).

Derse yönelik tutumları etkileyen bir diğer unsur da benlik kavramıdır. Duyuşsal özelliklerden bir diğeri olan benlik kavramının öğrenci tutumlarını etkilediği bilinmektedir (Çağlar, 2010). Yapılan araştırmalarla akademik benlik kavramının başarıyı tahmin etmede de önemli bir unsur olduğu görülmüştür (Boylan, 1996; Brookover ve diğerleri, 1964). Benlik kavramı dersin başarısını etkilemenin yanı sıra, aynı zamanda dolaylı olarak derse karşı tutumu da etkilemektedir. Yapılan çalışmalarda derse yönelik tutumların belirlenmesindeki en güçlü ve en tutarlı değişkenlerden birisinin benlik kavramı olduğu ortaya konulmuştur (Boylan, 1996; George, 2000)

Benlik kavramını Marshall (1989) ve Gordon (1997) kişinin kendi hakkındaki algıları, tutumları ve duyguları (Akt.Walter, 2003); Marsh (1990), okuldaki süreklilik ve başarı gibi istenilen sonuçların kolaylıkla elde edilmesini sağlayan değişken; Aldridge (1993) insanların kendileri hakkında sahip oldukları kişisel nitelikler ve inançlar (Akt.Walter, 2003); Hendricks (2002) ise, yeteneklerimiz, görüşümüz ve sosyal kabul edilebilirliğimiz

hakkındaki tutum, duygu ve bilgilerimiz olarak tanımlamıştır. Genel anlamda benlik kavramını, bireyin kendisinin ne olduğunu, neyi niçin yapmak istediğini algılaması olarak tanımlayabiliriz.

Benlik kavramının boyutlarından biri de akademik benlik kavramıdır. Değişime en dirençli faktörlerin başında, bireylerin kendilerini algılama biçimi gelmektedir. Algılama biçimi, öğrencilerin “akademik benlik” kavramını biçimlendirir (Sevilmiş, 2006). Akademik benlik kavramını, Gordon (1997) ve Kirk (2000), kişinin kendi akademik yetenekleri hakkındaki algıları; Çakır ve diğerleri (2000) kişinin bir akademik alana ilişkin olumlu ya da olumsuz olarak kendini algılayış tarzı; Senemoğlu (2009), öğrencinin öğrenme özgeçmişine dayalı olarak herhangi bir öğrenme birimini öğrenip öğrenmeyeceğine ilişkin kendini algılayış tarzı olarak tanımlamışlardır.

Akademik benlik kavramının olumlu yönde etkilenebilmesi için öğrencilerin başarı ihtiyacının karşılanması ve öğrencinin kendisine uygun eğitim durumlarıyla karşılaşması gerekmektedir (Senemoğlu, 2009). Başarı konusunda özgüvenini kaybeden öğrenciler, yetenekleri olsa bile başarısız olurlar. Olumlu benlik kavramı ile akademik başarı arasında güçlü bir ilişki olduğu pek çok araştırma ile kanıtlanmıştır (Bandura, 1982).

Araştırmalar, akademik ilgi, tutum, sınavlardan alınan notlar gibi dışsal etmenler arasında, akademik başarı ve öğrenme güdüsünün en güçlü yordayıcısının akademik benlik kavramı olduğunu göstermektedir (Byrne, 1996). Dolayısıyla öğrencilerin Türkçe dersine yönelik kendini algılayış biçimi olumlu olduğunda birey kendini başarılı hissedecektir. Başarılı oldukça Türkçe dersine karşı olumlu tutum geliştirecek ve bu olumlu tutumla birlikte öğrencilerin başarısı da artacaktır. Akademik benlik kavramı ve tutum birlikte ele alındığında Türkçe dersine ilişkin öğrencilerin ön yargılarını tespit etmeye ve bunları ortadan kaldırıp dersi sevdirmeye olanak tanıyabilir.

Türkiye ve yurt dışındaki tutum (Akbudak, 2005; Alkan, 2006; Bakırcı, 2005; Cihiodo ve Byford, 2004; Corbin 1994; Çakır ve diğerleri, 2007; Demirbaş ve Yağbasan, 2005; Demirkaya ve Arıbaş, 2004; Mordi, 1991; Piburn ve Sidlik, 1992; Savran ve arkadaşları, 2002; Özkal ve Çetingöz, 2006; Şen, 2013; Weinburgh, 1993;) ve akademik benlik kavramıyla (Hendricks 2002; Lewis ve Knight, 2000; Marsch 1993; Oliver ve Simpson, 1988; Piyancı 2007) ilgili araştırmalar incelendiğinde, iki kavramın ayrı ayrı incelendiği çok fazla sayıda araştırmayla karşılaşılmıştır. Akademik benlik kavramından daha çok tutumun (Adalı, 2005; Akkoyunlu 2003; Altun 2006; Avcı, 2007; Diggs, 1997; Heron 1997; Lewis, 2001;

MCCormic, 2000; Yenice, 2003) bağımlı değişken olarak incelendiği araştırmaların sayısı oldukça fazladır. Alanyazın incelendiğinde derse yönelik tutumla akademik benlik arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalar da bulunmaktadır (Çağlar, 2010; Çakır ve diğerleri, 2000; Pehlivan ve Köseoğlu, 2010; Sevilmiş (Kara), 2006; Yürük ve diğerleri, 2000).

Türkçe dersine yönelik olarak ise yapılan bir araştırma, bu araştırmanın kapsamıyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmada Karasakaloğlu ve Saracaloğlu (2009) sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın bulgularında: öğrencilerin Türkçe ile ilgili derslerdeki başarı ortalamaları, Türkçe'ye yönelik tutumları ve akademik benlik kavramı arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu; Türkçe tutumu ve akademik benlik kavramı birlikte başarıdaki toplam değişkenliğin % 20'sini açıkladığı; yalnızca akademik benlik tasarımının Türkçe dersleri başarısı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu saptanmıştır.

Alanyazın incelendiğinde Türkçe dersine yönelik tutum ile akademik benlik kavramı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmanın az olduğu da görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki etkilerini inkâr edemeyeceğimiz tutum ve akademik benlik kavramı üzerinde yapılan bu çalışmanın, Türkçe dersindeki sorunlarla baş edilmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu nedenlerden dolayı, öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırma yapılmasına karar verilmiştir. Çalışmanın özellikle Türkçe dersi programları ve öğretimi alanına ve sınırlı sayıdaki araştırma birikimine katkı getirmesi beklenmektedir.

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramlarını incelemek; Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Cinsiyete göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Öğrenim gördükleri sınıf seviyesine göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Cinsiyete göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik akademik benlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Öğrenim gördükleri sınıf seviyesine göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik akademik benlik kavramları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

5. Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, tarama modeli ve nedensel karşılaştırma birlikte kullanılmıştır. Araştırmada, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli (Karasar, 2007) ve ortaya çıkmış ya da var olan durumun nedenlerini, bu nedenleri etkileyen değişkenleri ya da bir etkinin sonuçlarını belirlemeye yönelik bir araştırma türü olan nedensel karşılaştırma birlikte kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2010). Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyet ve sınıf seviyelerine göre Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları incelenmiş ve Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasındaki ilişki betimlenmeye çalışılmıştır.

Katılımcılar

Araştırma, 2012-2013 eğitim - öğretim yılının ikinci yarısında Ankara'daki 4 ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Çalışma, uygulama alanı olarak araştırmacıya sağladığı fiziksel, yönetsel ve uygulama kolaylıkları (Çalışılan okulların araştırmacıya ulaşım olarak yakınlığı, araştırmayı yapabilmek için izin isteme sorunun olmaması ve uygulama zamanı olarak herhangi bir kısıtlamayla karşılaşılması) nedeniyle bu okullarda yürütülmüştür. Bu okullardan ikisi resmi, ikisi de özeldir. Resmi ve özel okul öğrencilerinin görüşlerine yer verilerek toplumun farklı sosyo-ekonomik kesimlerinin çalışmada yer alması sağlanmıştır. Ölçekler bu okullardaki 1624 öğrenciye uygulanarak veriler toplanmıştır. Araştırmanın katılımcıları 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileridir. Araştırmaya katılan öğrencilerin okul ve düzey dağılımı tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan 5, 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Okul ve Düzey Dağılımı

Ortaokullar	5. Sınıflar	6. Sınıflar	7. Sınıflar	8. Sınıflar	Toplam
Ankara Özel Tevfik Fikret Ortaokulu	120	110	110	92	432
ODTÜ Koleji	121	112	114	100	447
Yasemin Karakaya Ortaokulu	120	122	114	116	472
Kadriye Suyabakan Ortaokulu	80	66	71	56	273
TOPLAM	441	410	409	364	1624

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Akademik Benlik Kavramı Ölçeği” ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutum düzeylerinin belirlenebilmesi amacıyla araştırmacı tarafından bir ölçek geliştirilmiştir. Tutum ölçeği geliştirilirken sırasıyla; benzer ölçekler incelenmiş, bir grup (30) öğrenciden kompozisyon yazması istenmiş, incelenen ölçekler ve öğrencilerin yazdığı kompozisyonlar dikkate alınarak olumlu ve olumsuz tutum ifadelerinden oluşan 50 madde yazılmıştır. Yazılan maddeler, ölçme değerlendirme, program geliştirme ve Türkçe öğretmenlerinden oluşan 8 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Görüşlerden sonra ölçekteki maddeler 14’ü olumlu, 14’ü de olumsuz olmak üzere, toplamda 28’e indirilip ölçeğe nihai hali verilmiştir. Ölçek, 5 dereceli Likert tipinde ölçek formu olarak düzenlenmiştir.

Ölçeğin, deneme uygulaması, Özel Tevfik Fikret Ortaokulundaki 205 kız, 198 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 403 orta okul öğrencisine uygulanmıştır. Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin, 28 maddelik formunun deneme uygulamaları sonucunda, aritmetik ortalamasının 99,84 ve standart sapmasının 25,35 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin deneme uygulaması Cronbach Alpha katsayısı “0,96” olarak hesaplanmıştır. Buna dayalı olarak ölçeğin güvenilir bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği deneme formunda yer alan maddelerin güvenilirliklerinin belirlenebilmesi için korelasyona dayalı madde analizi yapılmıştır. Korelasyona dayalı madde analizinde, madde puanları ile ölçek puanları arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğinin incelenmesi için temel bileşenler yöntemi ile AFA yapılmıştır. Deneme uygulaması verilerinin faktör analizine maddelerin değerlerinin

tutarlılığına bağlı olarak uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi ile sınıanmıştır. Hesaplanan KMO değeri 0,97 (KMO>.60) bulunmuştur. Ayrıca Bartlett testi ile elde edilen Ki-Kare değeri ($\chi^2=8388,729$, $sd=378$, $p<.000$) anlamlı bulunmuştur. Hem KMO sonucu hem de Bartlett testi sonucu verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

Temel bileşenler faktör analizi sonucunda ölçeğin yapısı incelendiğinde ise özdeğer (eigenvalue) birinci bileşen için 14,45 ve açıklanan varyans % 51,62, ikinci bileşen için ise özdeğer 1,63 ve açıklanan varyans % 5,83 olarak hesaplanmıştır.

Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin deneme uygulamasından elde edilen sonuçlar incelendiğinde, ölçek maddelerinin tek boyutta toplandığı ve toplam varyansın % 51,62'sini açıkladığı söylenebilir. Ölçekte yer alan toplam 32 maddenin faktör yük değerleri 0,54 (madde 4) ile 0,81 (madde 11) arasında değişmiştir. Madde-ölçek korelasyonuna göre belirlenen madde güvenilirliği değerleri ise 0,51 (madde 4) ile 0,80 (madde 9) arasındadır. Bu bilgiler ışığında, geliştirilen Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin maddelerinin tutarlı olduğu söylenebilir.

Ölçeğin deneme formunda yer alan toplam 28 maddenin temel bileşenler faktör analizine göre faktör yük değerleri incelendiğinde ölçekteki maddelerin faktör yük değerinin eksi yönlü olmadığından hiçbir maddenin atılmasına gerek görülmemiştir. Ölçeğe alınmasına karar verilen 14 olumlu ve 14 olumsuz olmak üzere toplam 28 maddenin her birinin madde-ölçek korelasyonlarının da 0,30'un üzerinde olduğu görülmüştür. Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği temel bileşenler faktör analizi sonuçları ve madde-ölçek korelasyonları incelenerek ölçeğe alınmasına karar verilen 28 maddeden oluşturulmuştur.

Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin araştırmada asıl uygulanan verilerle hesaplanan Cronbach Alpha katsayısı ise "0,97" olarak bulunmuştur. Bu değerler dikkate alındığında, ölçekte yer alan maddelerin birbiriyle tutarlı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin kendilerini akademik olarak nasıl algıladıklarını belirleyebilmek amacıyla Brookover'in Akademik Benlik Kavramı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek sekiz maddeden oluşmaktadır ve 5 dereceli Likert tipinde düzenlenmiştir. Deneklere uygulanan ölçeğin maddeleri 1 ile 5 arasında puanlanmış ve toplam puan belirlenmiştir. Brookover tarafından 1964 yılında geliştirilen Akademik Benlik Kavramı Ölçeği, Senemoğlu tarafından 1989 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı üç farklı grupta ortanca 0,84 olmak üzere 0,80 ile 0,89 arasında

değişmektedir. Ayrıca 1997'de Sahin Yanpar tarafından yapılan çalışmada da güvenilirlik sosyal bilgilerde 0,79 ve matematikte 0,91 olarak hesaplanmıştır (Yanpar, 2005). Ölçeğin bu çalışmadaki uygulamalara ilişkin güvenilirlik katsayısı ise 0,81 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmadaki ölçeklerden elde edilen veriler bilgisayarda SPSS 13.0 İstatistik Programıyla çözümlenmiştir. Her sınıf düzeyinde kız ve erkek öğrencilerin hem akademik benlik kavramı hem de tutum puanları açısından ayrı ayrı aralarında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi yapılmıştır. Hem tutum hem de akademik benlik kavramı puanları açısından sınıf seviyeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Öğrencilerin akademik benlik ve tutum puanları arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

1. Cinsiyete göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 2: Ortaokuldaki Kız ve Erkek Öğrencilerin Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Sınıflar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t
5. Sınıf	Kız	207	117,53	22,04	439	5,52*
	Erkek	234	105,45	23,65		
6. Sınıf	Kız	213	102,69	22,75	408	4,19*
	Erkek	197	94,04	18,58		
7. Sınıf	Kız	219	102,29	23,76	407	10,23*
	Erkek	190	80,64	24,43		
8. Sınıf	Kız	190	84,90	24,07	362	2,80*
	Erkek	174	77,36	26,97		
Genel	Kız	829	112,59	30,69	1622	10,28*
	Erkek	795	97,77	26,38		

*p<.05

Tablo 2 incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin geneline bakıldığında Türkçe dersine yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{1622} = 10,28$, $p < .01$). Kız öğrencilerin Türkçe

dersine yönelik tutumları ($\bar{X} = 112,59$), erkek öğrencilere göre ($\bar{X} = 97,77$) daha olumludur. Her bir seviyeyi ayrı ayrı ele aldığımızda da kız öğrencilerin (5. sınıf $\bar{X} = 117,53$; 6. sınıf $\bar{X} = 102,69$; 7. sınıf $\bar{X} = 102,29$, 8. sınıf $\bar{X} = 84,9$) erkek öğrencilere göre (5. sınıf $\bar{X} = 105,45$; 6. sınıf $\bar{X} = 94,04$; 7. sınıf $\bar{X} = 80,64$, 8. sınıf $\bar{X} = 77,36$) Türkçe dersine yönelik tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

2. Öğrenim gördükleri sınıf seviyesine göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 3: Tutumun Sınıf Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Önemlilik
Gruplar Arası	474624,636	3	158208,212	265,902*	.00
Genel Grup İçi	963879,117	1620	594,987		
Genel	1438503,753	1623			

Tablo 3'e göre analiz sonuçları ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyeleri arasında tutum düzeyleri bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F = 265,902$). Görülen bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffè testi uygulanmış ve bulgular Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4: Tutumun Sınıf Seviyeleri Arasındaki Scheffè Testi Sonuçları

Sınıf Seviyeleri	N	1	2	3	4
8	364	81,70			
7	410		91,64		
6	441			98,53	
5	409				111,11
Sig.		1.000	1.000	1.000	1.000

Scheffè testi sonuçlarına göre, 5. sınıf öğrencilerinin ($\bar{X} = 111,11$) tutum düzeylerini sırasıyla 6. ($\bar{X} = 98,53$), 7 ($\bar{X} = 91,64$) ve 8. ($\bar{X} = 81,70$) sınıf öğrencilerin tutum düzeylerinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin Türkçe dersine karşı tutum puanlarının düştüğünü söyleyebiliriz.

3. Cinsiyete göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik akademik benlikleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 5: Ortaokuldaki Kız ve Erkek Öğrencilerin Türkçe Dersi Akademik Benlik Kavramı Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve t Testi Sonuçları

Sınıflar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t
5. Sınıf	Kız	207	32,40	5,63	439	5,52*
	Erkek	234	29,60	5		
6. Sınıf	Kız	213	31,80	4,54	408	4,93*
	Erkek	197	29,60	4,15		
7. Sınıf	Kız	219	31,75	4,72	407	13,71*
	Erkek	190	24,99	4,75		
8. Sınıf	Kız	190	27,43	5,58	362	3,4*
	Erkek	174	25,58	4,45		
Genel	Kız	829	30,91	5,46	1622	11,46*
	Erkek	795	27,88	5,08		

*P < .05

Tablo 5 incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin geneline bakıldığında Türkçe dersine yönelik akademik benlik kavramları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{1622} = 11,46$, $p < .01$). Kız öğrencilerin Türkçe dersine yönelik akademik benlik puanları ($\bar{X} = 30,91$), erkek öğrencilere göre ($\bar{X} = 27,88$) daha yüksektir. Her bir seviyeyi ayrı ayrı ele aldığımızda da kız öğrencilerin (5. sınıf $\bar{X} = 32,40$; 6.sınıf $\bar{X} = 31,80$; 7. sınıf $\bar{X} = 31,75$, 8. sınıf $\bar{X} = 27,43$) erkek öğrencilere göre (5. sınıf $\bar{X} = 29,60$; 6.sınıf $\bar{X} = 29,60$; 7. sınıf $\bar{X} = 24,99$, 8. sınıf $\bar{X} = 25,58$) Türkçe dersine yönelik akademik benlik puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

4. Öğrenim gördükleri sınıf seviyesine göre ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik akademik benlik kavramları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Tablo 6: Akademik Benlik Kavramının Sınıf Seviyesine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi

	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Önemlilik
Gruplar Arası	4513,657	3	1504,552	54,569	.00
Genel Grup İçi	44665,789	1620	27,571		
Genel	49179,446	1623			

Tablo 6'a göre analiz sonuçları ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyeleri arasında akademik benlik kavramlarında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F = 54,569$). Görülen bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Scheffè testi uygulanmış ve bulgular Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Akademik Benlik Kavramı İle Sınıf Seviyeleri Arasındaki Scheffè Testi Sonuçları

Sınıf Seviyeleri	N	1	2	3
8	364	26,64		
7	409		29,43	
6	410			30,78
5	441			30,91
Sig.		1.000	1.000	1.000

Scheffè testi sonuçlarına göre, 5. ($\bar{X} = 30,91$) ve 6. ($\bar{X} = 30,78$) sınıf öğrencilerinin akademik benlik kavramlarının 7. ($\bar{X} = 29,43$) ve 8. ($\bar{X} = 26,64$) sınıf öğrencilerin akademik benlik kavramlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Elde edilen verilere göre sınıf seviyesi arttıkça öğrencilerin Türkçe dersinde akademik benlik kavramlarının düştüğünü söyleyebiliriz.

5. Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 8: Türkçe Dersine Yönelik Tutum ile Akademik Benlik Kavramı Arasındaki Korelasyon

Tutum	Akademik Benlik Kavramı		
	N	Pearson Katsayısı	Önemlilik
5. Sınıf	441	0,64 (**)	0,00
6. Sınıf	410	0,50 (**)	0,00
7. Sınıf	409	0,80 (**)	0,00
8. Sınıf	364	0,61 (**)	0,00
Genel	1624	0,60 (**)	0,00

** Fark Önemli $p < .01$

Tablo 8, incelendiğinde öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlikleri arasında 5. sınıfta orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.64$, $p < .01$); 6. sınıfta orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.50$, $p < .01$); 7. sınıfta yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.80$, $p < .01$); 8. sınıfta orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki ($r=0.61$, $p < .01$) olduğu görülmektedir. Genel olarak ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlikleri arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0.60$, $p < .01$). Sonuç olarak Türkçe dersine yönelik tutum ile akademik benlik kavramı arasındaki bu pozitif ilişki göz önüne alındığında ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramlarının doğru orantılı olarak değiştiği anlaşılmaktadır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, öğrencilerin cinsiyet ve öğrenim görülen sınıf seviyesine göre Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları incelenmiştir. Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasındaki ilişki belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda tartışılmıştır.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları cinsiyete göre genel anlamda farklılık göstermektedir. Elde edilen veriler, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre Türkçe dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan çalışmalarda da benzer bulgulara rastlanmaktadır. Alanyazında tutum puanlarında kız öğrencilerin

lehine olduğu araştırmalara (Jones, Howe ve Rua, 2000; Keeves ve Kotte, 1992; Prokop, Prokop ve Tunnicliffe, 2007; Telli, Rakıcı ve Çakıroğlu, 2003 (Akt. Pehlivan ve Köseoğlu, 2010) ; Pehlivan ve Köseoğlu, 2010) rastlandığı gibi az sayıda da olsa erkek öğrencilerin lehine olan tutum puanlarına (Özkal ve Çetingöz, 2006) ve tutumun cinsiyete göre değişmediğini gösteren araştırmalara da rastlanmıştır (Aşçı, 2004; Demirkaya ve Arıbaş, 2004).

Bölükbaş (2010)'ın yaptığı araştırmada, Türkçe dersine yönelik tutum ortalamalarının kız öğrenciler lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Dolayısıyla öğrencilerin cinsiyetlerinin farklılaşmasının Türkçe dersine tutumlarında bir farklılık meydana getirdiği; öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarının cinsiyet değişkeninden etkilendiği düşünülebilir. Bu durum Türkçe dersinin kız öğrenciler tarafından daha çok sevildiğini göstermekle birlikte, Türkçe dersinin önemli bir boyutunu oluşturan okuma alışkanlığının kız öğrencilerde daha gelişmiş olduğunu da göstermektedir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha çok kitap okuma oranına sahip olduğu (Bayhan, 2002); kız öğrencilerin %28,5'i, erkeklerin %19,8'i boş zamanlarında kitap ve dergi okuduğu (Yazıcı, 2003) yapılan araştırmalarda ortaya konmuştur. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okuma alışkanlığının daha çok olması, kızların Türkçe dersindeki tutumlarını da olumlu bir şekilde etkileyeceğini söyleyebiliriz.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları, sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sınıf seviyesinin artmasıyla Türkçe dersine yönelik tutum puanlarının da düştüğü tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda sınıf seviyesi arttıkça Türkçe dersine yönelik tutum puanlarında azalma olduğunu ortaya koymaktadır. Alanyazın incelendiğinde sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin tutum düzeylerinde azalma olduğunu gösteren araştırmalara da rastlanmaktadır (Pehlivan ve Köseoğlu, 2010)

Bireyin kendine karşı tutumu ve akademik olarak kendini algılayış tarzı, öğrenme özgeçmişine öğretmenlerinin, ana babasının, arkadaşlarının kendisi hakkındaki yargılarına dayalıdır; çevresindekilerin yargılarından etkilenir. Ayrıca tutum öğretmen davranışlarından, sınıf çevresinden, başarı düzeyinden ve sınıf seviyesinden de etkilenir (Çağlar, 2010).

Küçük yaşlarda Türkçe dersinde öğrencilerin Türkçe dersine yönelik ilgileri daha yüksektir. Ancak sınıf seviyesi arttıkça uygulanan öğretim yöntemleri, öğretmen değiştirmeleri ve geçirilen olumsuz yaşantılar öğrencilerin Türkçe dersinden soğumalarına ve Türkçe dersine yönelik olumsuz tutum sahibi olmalarına neden olduğu düşünülebilir. Sonuç olarak

öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutum puanları, sınıf seviyesine göre giderek azalmaktadır.

Sınıf seviyesi arttıkça derse yönelik tutumların azaldığını gösteren birçok araştırmanın sonuçları, bu araştırmadan elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Simpson ve Oliver (1990), derse yönelik tutum puanlarının 6. Sınıftan, 10. Sınıfa doğru düştüğünü ve başarıdaki düşüşün tutum puanlarındaki düşüşü yansıttığını tespit etmiştir. Benzer şekilde Piburn ve Sidlik (1992) 2, 5, 8 ve 11. sınıflarda yaptığı çalışmasında öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça derse yönelik tutum puanlarında düşüş olduğunu tespit etmiştir. Bozdoğan ve Yalçın (2005) yaptıkları araştırmada da, fen bilgisi dersindeki fizik deneylerine öğrenci tutum puanlarının sınıf seviyesi ilerledikçe azalma eğiliminde olduğunu ortaya koymuştur.

Ortaokul öğrencilerinin akademik benlik kavramları cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Elde edilen bulgular bütün düzeylerde akademik benlik kavramının kızların lehine farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Bu konuda yapılan araştırmalar da birbirinden farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bazı araştırmalarda ergen erkeklerde daha yüksek akademik benlik puanı tespit edilmiştir (Marsh, 1993), bazılarında ise tam tersine ergen kızlarda daha yüksek akademik benlik puanları olduğuna dair sonuçlar elde edilmiştir (Britner, 2002; Hendricks, 2002). Bazı araştırmalarda ise akademik benlik kavramı puanlarında, herhangi bir yaşta cinsiyet farklılığı olmadığı belirlenmiştir (Marsh ve diğerleri, 1985; Piyancı, 2007). Akademik benlik kavramıyla ilgili araştırma bulgularındaki bu farklılıklar ölçüm araçlarının birbirinden farklı olmasından, araştırmaların farklı yaş, farklı cinsiyette kullanılmış olmasından ve ölçüklerin geçerliliğinin korunmamış olmasından kaynaklanıyor olabilir (Marsh, 1993). Sonuç olarak araştırmalar birbirleriyle paralellik göstermiyor olsalar da elde etmiş olduğumuz bulgulara göre akademik benlik kavramı, kızların lehine önemli bir farklılık olduğunu göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin akademik benlik kavramları sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sınıf seviyesinin yükselmesiyle birlikte akademik benlik kavramı puanlarının düştüğü tespit edilmiştir. Hendricks (2002) yaptığı araştırmada ergenliğin ilk yıllarında akademik benlik kavramı puanlarının düşmeye başladığını ortaya koymuştur. Ayrıca öğrencilerin akademik benlik kavramının özellikle ortaokulda düştüğünü belirten araştırmalarda bulunmaktadır (Anderman, Maehr, 1994). Alanyazında bu sonuçlara karşılık akademik benlik kavramının yaş seviyesi arttıkça yükseldiğini de söyleyen araştırmalara rastlamak mümkündür (Kifer, 1973). Öğrencilerin Türkçe derslerinde kendilerini akademik olarak yeterli

görmemelerinin sebebi Türkçe derslerinde geçirmiş oldukları olumsuz yaşantılarının sayısının artmış olmasıdır. Geçirilen bu olumsuz yaşantılara öğrencilerin aldıkları düşük notları, sınav sorularının çoğu zaman açık uçlu olması ve bu sorulardan alınan puanların öğrencileri ikna edemediği ve derse giren öğretmenlerin sergiledikleri davranışları örnek olarak gösterebiliriz. Okul yıllarında öğretmen davranışlarından dolayı akademik benliklerinin zarar gören öğrenci sayısı oldukça fazladır (Özden, 2005). Sonuç olarak farklı araştırmalardan farklı sonuçlar elde edilmiş olsa da, bu araştırmadan elde ettiğimiz bulgulara göre sınıf seviyesinin artmasıyla öğrencilerin akademik benlik kavramı puanlarında düşme eğiliminde olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramları arasında orta düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır. Derse yönelik olumlu tutum sahibi öğrenciler başarılı olmakta ve kendilerini akademik olarak yeterli hissetmeye başlamaktadır. Diğer taraftan da akademik benlik kavramı başarıyı etkilemekte, kendini daha başarılı ya da başarısız hisseden öğrencilerin de Türkçe dersine yönelik tutumları değişmektedir. Yapılan çalışmalarla da derse yönelik tutumların belirlenmesindeki en güçlü ve tutarlı değişkenlerden birinin akademik benlik kavramı olduğu ortaya konmuştur (Boylan, 1996; George, 2000; Çakır ve diğerleri, 2000).

Tutumda akademik benlik kavramı da duyuşsal özelliştir. Bu duyuşsal özellikler akademik başarıyı hem etkilemekte, hem de ondan etkilenmektedir. Yapılan çalışmalar ders başarısını etkileyen en önemli değişkenlerden birinin tutum (Altınok, 2004; Çakır ve diğerleri, 2000; Haladyna ve Shaughnessy, 1982; Peterson ve Carlson, 1979; Rennie ve Punch, 1991) diğerinin de akademik benlik kavramı olduğu (Boylan, 1996; Brookover ve diğerleri, 1964) belirlenmiştir.

Türkçe dersinin öğretiminde öğrencilerin akademik benliklerini ve tutum düzeylerini arttırmada bu iki kavram arasındaki ilişkiden yararlanılabilir. Bu iki kavramdan birinin düzeyini arttırmak diğerinin de düzeyini arttıracığından düşük akademik benliğe ya da tutuma sahip öğrencilerin akademik benliklerini arttırmanın hem öğrencilerin akademik benliklerini hem de tutumlarının değişmesi sağlanabilir. Sonuç olarak Türkçe dersinde akademik benlik ve tutumun birbirleri üzerinde etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

ÖNERİLER

Yukarıda yer alan sonuçlardan yola çıkarak yöneticiler, program geliştirmeciler, Türkçe öğretmenleri, öğretmen yetiştiren kurumlar ve araştırmacılar için şunlar önerilebilir;

Öğretmenler, hizmet içi eğitim yoluyla tutum ve akademik benlik kavramı gibi duyuşsal özelliklerin başarı üzerindeki etkileri hakkında bilgilendirmelidirler.

Öğrencilerde Türkçe dersine yönelik olumlu tutum ve akademik benlik tasarımı geliştirmek amacıyla, Türkçe dersi konuları öğrencinin yakın çevresi ve ilgi alanıyla ilişkilendirilmelidir. Ayrıca, Türkçe öğretmenleri Türkçe dersinde ilginç konuları ve öğrencide merak duygusu uyandıracak aktif öğretim yöntem ve tekniklerini tercih etmelidirler.

Öğrencilerin akademik benlikleri ve derse yönelik tutumların olumlu anlamda beslenmesi için öğrencilerin Türkçe derslerinde başarı deneyimlerini yaşamaları sağlanmalı; bu yaşantıları destekleyecek öğrenme ortamları hazırlanmalıdır. Ayrıca hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin yaş seviyelerine ve ilgilerine uygun olmasına da özen gösterilmelidir.

Türkçe dersi programının bütün öğelerinin derse yönelik tutumu ve akademik benlik kavramını nasıl etkilediği gözden geçirilmeli ve bu iki kavramı olumsuz etkilediği düşünölen unsurlar programdan çıkartılmalıdır. Ya da programda bu iki kavramı desteklemede eksik olan unsurlar programa eklenmelidir.

Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik akademik benlik ve tutumunun oluşmasında öğretmen tutum ve davranışlarının etkisi; öğretim – öğrenme sürecinde farklı yöntemlerin kullanmanın öğrencilerin akademik benlik ve tutumlarına olan etkisi araştırılabilir.

Bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyesi ve cinsiyetlerine göre Türkçe dersine yönelik tutumları ile akademik benlik kavramlarının belirlenmesi; öğrencilerin Türkçe dersine tutumları ile akademik benlik kavramları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi; bu konuda çalışacak diğer araştırmacılara kaynak teşkil etmesi ve eğitimcilerin dikkatini akademik benlik kavramının tutum üzerindeki etkilerine çekmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Adalı, B. 2005. *İlköğretim 5. sınıf fen bilgisi dersinde “virüsler, bakteriler-mantarlar ve postitler” konularının öğretiminde örnek olaya dayalı öğrenme yöntemi kullanılmasının öğrencilerin akademik başarılarına ve fen bilgisi dersine yönelik tutumlarına etkisi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.
- Akbadak, Y. 2005. *İlköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersine ve öğretimine ilişkin tutumları ve önerileri.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Akkoyunlu, A. 2003. *Ortaöğretim 10. sınıf öğrencilerinin seçtikleri alanlara göre öğrenme ve ders çalışma stratejileri, matematik dersine yönelik tutumları ve akademik başarıları üzerine bir araştırma.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Allport Gordon, W. 1935. “Attitudes”. *A handbook of social psychology.* New York.
- Alkan, A. 2006. *İlköğretim öğrencilerinin fen bilgisine karşı tutumları.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Altınok, H. 2004. Cinsiyet ve başarı durumlarına göre ilköğretim 5.sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik tutumları, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 17, 81-91
- Altun, D.G. 2006. *Çoklu zeka kuramına göre hazırlanmış ses ve ışık ünitesinin öğrenci başarısına, hatırlama düzeylerine, fen bilgisine karşı tutumlarına ve öğretmen ve öğrenci görüşlerine etkisi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi.
- Anderman, E.M. and Maehr, M.L. 1994. Motivation and schooling in the middle grades. *Review of Educational Research*, 64 (2), 287-309
- Aşçı, S. 2004. *Sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler.* Yüksek Lisans Dönem Projesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Avcı (Erduran) D. 2007. *Beyin temelli öğrenme yaklaşımının ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi dersindeki başarı, tutum ve bilgilerinin kalıcılığı üzerine etkisi.* Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Bakırcı, H., 2005. *Fen bilgisi öğretmen adaylarının fizik, kimya ve biyoloji branşlarına karşı tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Bandura, A. 1982. Self-efficacy mechanism in social agency. *American Psychologist*, 37.
- Bayhan, V. 2002. *Genç kimliği: Üniversite gençliğinin sosyolojik profili (İnönü Üniversitesi uygulaması)*. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Belet, D., 2005. *Öğrenme stratejilerinin okuduğunu anlama ve yazma becerileriyle Türkçe dersine ilişkin tutuma etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bozdoğan, A.E. ve Yalçın, N. 2005. İlköğretim 6,7 ve 8. sınıf öğrencilerinin fen bilgisi derslerindeki fizik dersine karşı tutumları. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 241-247.
- Boylan, C. 1996. *Attitudes toward teaching and taking science – a correlation between teachers and students*. Unpublished doctoral dissertation, The University Of Michigan, Michigan, USA.
- Bölükbaş, F. 2010. İlköğretim öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarının başarı cinsiyet ve ailenin eğitim düzeyi bağlamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 5 (3), 905-918.
- Britner, S.L. 2002. *Science self-efficacy of africa american middle school students: relationship to motivation self-beliefs, achievement, gender and gender orientation*. Unpublished doctoral dissertation, Emory University, Atlanta, GE.
- Brookover W.B., Thomas S. and Paterson A. 1964. Self-concept of ability and school achievement. *Sociology of Education*, 37 (3), 271-278
- Byrne, B. M. 1996. *Academic self-concept: Its structure, measurement, and relation to academic achievement*. New York: Wiley.
- Büyüköztürk, Ş. 2010. *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Corbin, S.S. 1994. Lessons from the classroom. Male and female high school students attitudes towards and achievements social studies, *New York City Board of Education*, 22.

- Chiodo, J.J. and Byford, J. 2004. Do they really dislike social studies? A study of middle and high school students, *Journal of Social Studies Research Manhattan University of Northern Iowa*.
- Çağlar, A. 2010. *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik tutumları ve akademik benlik kavramları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, 18 Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çakır, Ö.S. Şahin, T. ve Şahin, B. 2000. İlköğretim 6. sınıf fen bilgisi dersine ilişkin bazı değişkenlerin öğrencilerin duyuşsal özelliklerini açıklama gücü, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 43-49.
- Çakır (Kozcu), N., Şenler, B. ve Taşkın (Göçmen), B. 2007. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), 637-655.
- Demirbaş, M. ve Yağbasan, R. 2005. İlköğretim öğrencilerinin fen bilgisi dersindeki bilimsel tutumların belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik öneriler. *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 1-8.
- Demirel, Ö. 2001. *Eğitim sözlüğü*. Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- Demirkaya, H. ve Arıbaş, K. 2004. Sosyal bilgiler öğretmenliği üçüncü sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2004, (12), 179-187
- Deniz, S. ve Tuna, S. 2006. İlköğretim öğrencilerinin Türkçe derslerine yönelik tutumları: Köyceğiz örnekleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(170), 339-350.
- Diggs, L.L., 1997. *Student attitude toward and achievement in science in a problem based learning educational experience*. Unpublished doctoral dissertation, University Of Missouri, Columbia.
- George, R., 2000. Measuring change in students' attitudes toward science over time : an application of latent variable growth modeling. *Journal of Science Education and Technology*, 9(3), 213-225
- Gordon, D. 1997. *The Relationship among academic self-concept, academic achievement, and persistence with self-attribution, study habits, and perceived school environment*. Unpublished doctoral dissertation, Purdue University, West Lafayette, USA.

- Haladayna, T. and Shaughnessy, J. 1982. Attitudes toward science: a quantitative synthesis. *Science Education*, 66 (4), 547-663
- Hendricks (Beatty) S. 2002. *Changes in academic and social self-concepts of high achieving high school juniors in a residential setting*. Unpublished doctoral dissertation, University Of New Orleans, USA.
- Heron, L.E. 1997. *Using constructivist teaching strategies in high school science classrooms to cultivate positive attitudes toward science*. Unpublished doctoral dissertation, University Of Nevada, Reno, Nevada, USA.
- Karasakaloğlu, N. ve Saracaloğlu, A.S. 2009. Sınıf öğretmeni adaylarının Türkçe derslerine yönelik tutumları, akademik benlik tasarımları ile başarıları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 4 (1), 343-362.
- Karasar, N. 2007. *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kifer, E. 1973. *The effects of school achievement on the affective traits of the learner*. Unpublished doctoral dissertation, University of Kentucky, New Orleans, Louisiana, USA.
- Kirk, G. 2000. *The relationship of attitudes toward science, cognitive style, and self-concept to achievement in chemistry at the secondary school level*. Unpublished doctoral dissertation, Florida International University, Miami, Florida.
- Korkut, F. 1994. *İnsan İlişkilerinde Tutum ve Tavırların Önemi, İnsan İlişkileri Ders Kitabı*. Ankara: Ecem Yayınları.
- Külçe, C. 2005. *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersine yönelik tutumları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Lewis, J.D. and Knight, H.V. 2000. Self – concept in gifted youth: an investigation employing the piers-harris subscales, *Gifted Child Quarterly*, 44(1), 45-53.
- Lewis, L. S. 2001. *The effects of a cross-age peer teaching model on high school students' attitudes toward science: an experimental investigation in a K-12 school*. Unpublished doctoral dissertation, The University Of Alabama, Tuscaloosa, Alabama, USA.

- Marsh, H.W., Parker, J. and Barnes, J. 1985. Multidimensional adolescent self-concepts: their relationship to age, sex and academic measures, *American Educational Research Journal*, 22 (3), 422-444.
- Marsh H.W. 1990. The structure of academic self-concept: the marsh/shavelson model. *Journal of Educational Psychology*, 82 (4), 623-636
- Marsh, H.W. 1993. The multidimensional structure of academic self-concept : invariance over gender and age. *American Educational Research Journal*, 30 (4), 841-860.
- McCornick, B.D. 2000. *Attitude achievement and classroom environment in a learner centered introductory biology course*. Unpublished doctoral dissertation, The University Of Texas, Austin, USA.
- MEB. 2006. İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, Ankara: Milli Eğitim Yayınevi.
- Medows P.L. 1997. *Effects of reading aloud on the book selections and attitudes toward science of third grade students*. Unpublished doctoral dissertation, Balstate University, Muncie, Indiana.
- Mordi, C. 1991. Factors associated with pupils' attitudes towards science in nigerian primary schools. *Research In Science & Technological Education*, 9 (1), 39-49.
- Oliver, J.S. and Simpson, R.D. 1988. Influences of attitude toward science, achievement motivation and science self concept on achievement in science: a longitudinal study. *Science Education*, 72 (2), 143-155.
- Oppenheim A.N. 1992. *Questionnaire Design, Interviewing and Attitude Measurement* (New Edition), New York: Pinter Publishers.
- Özden, Y. 2005. *Öğrenme ve Öğretme*. (Yedinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özgülven, İ. E. 2011. *Psikolojik Testler*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özkal, N. ve Çetingöz, D. 2006. Cinsiyet, sınıf düzeyi ve başarı durumlarına göre ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 31(327), 22-28.
- Pehlivan, H. ve Köseoğlu, P. 2010. Ankara fen lisesi öğrencilerinin biyoloji dersine yönelik tutumları ile akademik benlik tasarımları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 225-235.

- Peterson, R. W. and Carlson, G.R. 1979. A summary of research in science education. *Science Education*, 63, 429-553.
- Sidlik, L.P. 1992. An Investigation of projective measure of attitude toward science. Paper presented at the annual Meeting of the National Association for Research in Science Teaching, (ERIC Document Reproduction Service No. ED 361219), 1-28
- Piyancı, B. 2007. *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin bilgisayar dersindeki akademik benlik kavramları ile başarıları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Rennie, L. J. and Punch, F.K. 1991. The relationship between affect and achievement in science. *Journal Of Research In Science Teaching*. 28 (2), 193-209.
- Savran, A., Çakıroğlu, J. ve Özkan, Ö. 2002. Fen bilgisi öğretmenlerinin yeni fen bilgisi programına yönelik düşünceleri. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi Bildirileri Kitabı*, 203-207, ODTÜ, Ankara.
- Senemoğlu, N. 2009. *Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Kuramdan Uygulamaya*. (14. basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Sevilmiş (Kara), F.D. 2006. *Lise birinci sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik akademik benlik ve tutumları ile başarıları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Simpson, R.D. and Oliver, J.S. 1990. A summary of majör influences on attitude toward and achievement in science among adolescent students, *Science Education*, 74 (1), 1-18.
- Şen, H.Ş. 2013. The attitudes of university students towards learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 947 – 953.
- Walter, W.W.JR. 2003. *The revaluation of the relationship among academic performance, academic achievement, social acceptance and the self-esteem of third and sixth grade students*. Unpublished doctoral dissertation, The University Of Alabama, Birmingham, Alabama, USA.
- Weinburgh M. H. 1993. *Achievement, grade-level, and gender as predictors of student attitudes toward science*. Unpublished doctoral dissertation, Emory University, Atlanta, GE.

- Yanpar, T. 2005. Sosyal bilgiler dersinde oluşturmacı yaklaşımda öğrencilerin etkinlik dosyalarını yordayan değişkenler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13, 513-526.
- Yazıcı, E. 2003. *Türk üniversite gençliği araştırması: Üniversite gençliğinin sosyo-kültürel profili*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Yenice, N. 2003. Bilgisayar destekli fen bilgisi öğretiminin öğrencilerin fen ve bilgisayar tutumlarına etkisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(4).
- Yürük, N., Şahin (Yanpar), T. ve Bozkurt, A.İ. 2000. Comparison of inductive and deductive content sequence on students' chemistry achievement, attitudes and academic self concept, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 177-185.

Başvuru: 17.04.2014

Yayına Kabul: 29.05.2014